

Takke- og lovsangs-gudstjeneste i Haderslev Domkirke 10. juli

Niels Henrik Arendt, domprovst

Dagene 10. og 11. juli blev en tæt række af festligheder i anledning af 75-året for Genforeningen. Ligesom i 1920 var der takke- og lovsangsgudstjeneste i Haderslev Domkirke den 10. juli kl. 10. Gudstjenesten blev overværet af Dronning Margrethe, Dronning Ingrid, kronprins Frederik, prins Joachim, grev Ingolf og en lang række særligt indbudte. Kirken var fyldt til sidste plads.

Domprovst *Niels Henrik Arendt* var prædikant. Der blev talt ud fra teksten i Paulus' brev til Filipperne kapitel 4, vers 4-7, ligesom biskop Koch gjorde det i 1920.

Således skriver apostlen Paulus: *»Glæd jer altid i Herren! Jeg siger atter: Glæd jer! Lad jeres mildhed blive kendt af alle mennesker. Herren er nær. Vær ikke bekymrede for noget, men bring i alle forhold jeres ønsker frem for Gud i bøn og påkaldelse med tak. Og Guds fred, som overgår al forstand, vil bevare jeres hjerter og tanker i Kristus Jesus«*. Amen

»Alt hvad fædrene har kæmpet, mødrene har grædt, har den Herre stille læmpet, så vi vandt vor ret« – sådan synger nordmændene, og sådan tror jeg, mange sønderjyder og danskere følte det for 75 år siden. Fædrene *havde* kæmpet: 6000 måtte give deres liv for en sag, som slet ikke var deres, og mødrene, ja, hvor *havde* de grædt! For hjertebånd kan ikke bryde, ej glemmes ret. Og til sidst havde Gud grebet ind. En røvet datter dybt begrædt var kommet frelst tilbage.

På just denne dag for 75 år siden kom Danmarks Konge, Christian X, med sit følge ind i denne kirke. Koret faldt ind med »I østen stiger solen op«, de jublende toner steg op under de gamle kirkehælvinger, skrev avisen, derefter istemte hele forsamlingen »Den signede dag«, og så talte biskop Koch og sagde: »Nu har Gud ladet det store komme til os. *Gud har ført retten igennem til sejr*«. Det var ikke underligt, at glæden denne dag, ovenpå kampen og gråden, måtte strømme over i en tak til den Gud, som stille lempede retten til sejr. Salmelinjen »Så rejse vi til vort fædreland« havde fået dobbelt betydning.

Så er det måske urimeligt, hvis vi i dag spørger: Kan man nu blande Gud ind i den slags? Skaffer Gud det ene folk ret over det andet?

Spørgsmålet må stilles alligevel, just fordi vi, endnu engang samlede her, lader glæden komme til udtryk i lovsange, endnu engang blander Gud ind i vores nationale fest. Spørgsmålet må *nødvendigvis* stilles, når man husker, hvorledes Jesus svarede den mand, der ville have ham til at skaffe sig ret overfor sin bror: »Menneske, hvem har sat mig til at dømme eller skifte mellem jer?«

Kongefamilien på vej op gennem Haderslev domkirke den 10. juli 1995. Biskop Olav C. Lindegaard ledsager Dronning Margrethe. Bag dem fulgte biskop Niels Holm dronning Ingrid op gennem kirken. Foto: Olav B. Hansen.

Der var i 1920 mennesker, som ikke kunne opfatte begivenhederne som rettens sejr. Mennesker, i hvis øjne Gud handlede aldeles ubegribeligt, hvis det var Ham, der havde lempet denne sag igennem. Hvor forståeligt jublende glæden end var, det var alligevel en glæde, som satte skel. I eftertanken må vi derfor spørge: Kan man takke Gud for, hvad der kun er til glæde for nogle, men til sorg for andre, uanset hvor retfærdigt det så var? Gud kan vel aldrig tages til indtægt for »min sag« den slags har både evangeliet og historien advarsler nok imod.

Men vi skal dog have et sted at gå hen med vores glæde. Hvis man ikke kunne synge lovsange til Gud, når ens hjerte strømmer over af tak, hvad skal vi så i det hele taget med Gud? Troen bliver jo vigtigst, mest nærværende for en just i de situationer, hvor livet viser sig større end vi troede, hvor livet bliver for stort for os, måske på grund af en tung smerte, måske på grund af en ustyrlig glæde. Da skal vi et sted hen, ud over os selv, for at finde hjælp eller for at sige tak. Derfor går forældrene til kirken med deres nyfødte børn, derfor søger vi også herhen med vore døde – fordi det hændte er for stort.

Men hvis vi kan takke Gud, fordi stor glæde er hændt os personligt, og hvis vi kan søge hjælp hos Ham i en personlig sorg eller rådvildhed, så må vi også

kunne takke Ham for en glæde, vi oplever som folk, eller tigge Ham om hjælp, hvis vi som folk ramtes hårdt. Glæd jer i Herren, siger Paulus – det måtte i 1920 og endnu i dag også gælde glæden over Genforeningen. Bring i alle forhold jeres ønsker frem for Ham. Det gælder også i vort lands og vort folks forhold. Hvis vi kun havde med Gud at gøre i vore personlige forhold, ville Han være for lille.

Retfærdighed findes. Og Gud er rettens Gud. Men Hans fred og Hans retfærdighed overgår samtidig vor forstand. Vi kan blande Ham i vores sager, også når vi føler at vores ret er truet, ja, vi kan slet ikke lade være. Men vi kan *aldrig* få Ham på vor side *imod* nogle andre. Hans sag er større end vore sager. Og hvis vi måtte friste, hvad i vore øjne tog sig ud som uret, var Gud stadig rettens Gud. Men på en større måde, end vi forstod. Havde Genforeningen ikke fundet sted, havde Gud stadig været historiens – og rettens – Gud. Sådant som Gud også vedblev at være dem nær, der ikke kunne glæde sig den 10. juli 1920.

Det menneske, som føler det får ret, og at det er Gud, der har lempet det således, har god grund til at takke Ham. Men det skal samtidig tage sig morderligt i agt. For Guds retfærdighed er både større og anderledes end vores. Glæder vi os over, at det, der i vore øjne er ret, vinder sejr – og det er en ærlig glæde – så ligger det netop da altid snublende nær at tænke, at retten er alt, hvad det kommer an på. Men vi kunne aldrig nogensinde klare os med retten i forhold til Gud. Og vi ville heller aldrig kunne det i forhold til vores medmenneske. Vi *lever* af, at nåde går for ret – både hos Gud og i forhold til vort medmenneske.

Så er enhver glæde, der vederfares os, til syvende og sidst en nåde, som bør gøre os ydmyge – aldrig triumferende. Hvorfor kan glæden så ikke fylde både mig og min modpart? Hvorfor sætter glæden så ofte skel? Det kan der ikke svares på. Men vi aner vel, at den ufuldkommenhed ved glæden har med vores skyld at gøre.

Derfor skal vi også på glædesdage samles her i kirken for at høre evangeliets forunderlige løfte om en forsoning imellem *alle* folkeslag, en glæde, der ophæver alle modsætninger imellem os, en glæde, der skal være for alle. *For hele folket*. Som det siges i julen, er glæden for hele folket født til verden, og løftet er, at en dag skal den bryde klart igennem.

Derfor kan lovsangen tone på en mindedag som i dag, fordi Gud glædede danskerne i 1920, da den dybt begrædte datter kom hjem, men også fordi vi ikke er henvist til kun at leve af og for vores ret, og fordi vi er inde under et løfte om en glæde, som vil forene os med alle. Amen.

Vi takker dig, Herre, for livet, fordi du lader nåde gå for ret og lader os leve af din barmhjertighed. Vi takker dig for vort fædreland og for den glæde, det dan-

ske folk oplevede i 1920, fordi Genforeningen kunne finde sted fredeligt, og fordi vi stadig kan leve i fred og samdrægtighed med vore naboer. Vi beder dig om, at vi må skønne på vort land og også være villige til at bære ofre for det.

Vi beder om fred, forsoning og retfærdighed mellem folkeslagene. Lad også andre steder retsindige løsninger blive fundet for folk, der skal leve side og side. Hjælp alle, der slider for at standse blodsudgydelse og vold og trøst dem, der er ofre for undertrykkelse og uretfærdighed – giv dem tro på en ny begyndelse.

Velsign og bevar vor dronning, Margrethe den 2., Prins Henrik, Dronning Ingrid, Kronprins Frederik, Prins Joachim og hele det kongelige hus. Vær med vort lands regering og folketing og al øvrighed i landet. Vi beder til slut også for os selv, at du vil følge os på vore veje. Hjælp os til at sætte os selv ind for det, som er ret, men giv, at vi aldrig gribes af rethaveri eller triumf over andre. Lad os ikke slippe afsted med at svigte dem, der har brug for os. Giv os nåde, fred og velsignelse nu – og giv os siden den glæde, i hvilken alle tungemål skal forsamles – til pris for dig, hvor du troner i glans. Amen.

Mindehøjtideligheden ved Frederikshøj 10. juli

Jørgen From, borgmester

Kong Christian X's ridt ind i Sønderjylland i 1920 blev markeret på den gamle grænse ved Frederikshøj kro kl. 12 i overværelse af kongefamilien og op mod 3.000 tilskuere. Samtidig indviedes det nye Grænse- og Genforeningsmuseum, som er opbygget af en energisk lokal arbejdsgruppe.

På festpladsen blev der budt velkommen til den tusindtallige forsamling af Christiansfeldts borgmester *Jørgen From*.

Det er mig en stor glæde at kunne byde velkommen til højtideligholdelsen af 75 året for Kong Christian den X's ridt over den gamle grænse d. 10. juli 1920. I sin erindringsbog »Bonden der blev Landråd« fortæller P.J. Refshauge om sin oplevelse af d. 10. juli 1920. P.J. Refshauge holdt velkomsttalen til Kong Christian d. X her ved Frederikshøj, og Refshauge fortæller, at Kong Christian d. X ved en senere lejlighed sagde til ham: »Vi var de første der mødtes i Sønderjylland«, og kongen tilføjede: »Det var det største øjeblik i mit liv«. P.J. Refshauge svarede, at det var også det største øjeblik i hans liv. Jeg tror, at vi kan sige, at for alle der overværede Kong Christian den X's ridt over grænsen, var det et af deres største øjeblikke i livet.

Alle der havde været med til at stemme Sønderjylland hjem til Danmark betragtede/betragter d. 10. juli som selve genforeningsdagen, – det var på det